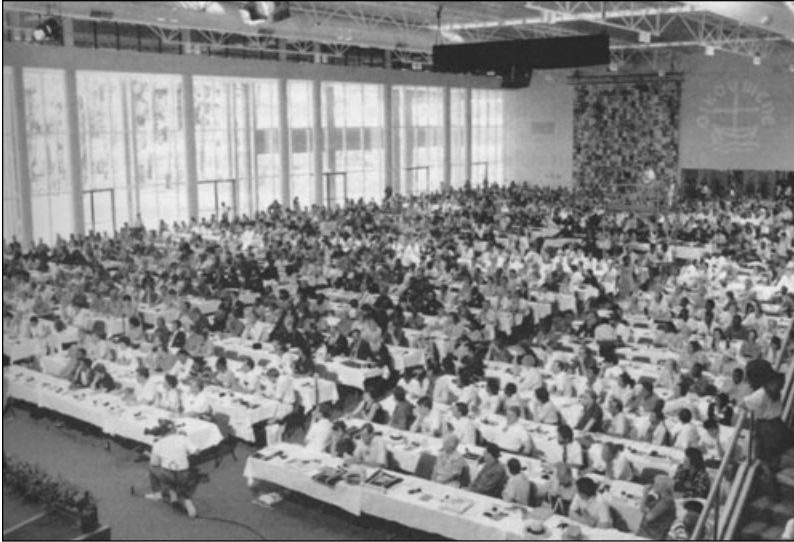

Ἡ βαθεῖα κρίσις τοῦ «Π.Σ.Ε.» Ἕνεμος «ἀποθεολογήσεως»^(*)

Ἐναρκτήριος Συνέλευσις τῆς Ὀλομελείας τῆς Ζ' Γ. Συνελεύσεως τοῦ «Π.Σ.Ε.»
(Καμπέρρα Αὐστραλίας, 8.2.1991).

Μὲ μία σειρά ἄρθρων μας κατὰ τὸ παρελθὸν εἶχαμε ἀναφερθῆ
στὴν Ζ' Γενικὴ Συνέλευσι τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Καμπέρρα τῆς Αὐστραλίας
(7-20.2.1991)¹ ἤδη, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ προβοῦμε σὲ μία κριτικὴ ἀναφορὰ
ἐπὶ μιᾶς ἀκόμη πολὺ σημαντικῆς πτυχῆς τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης.

Δύο εἶναι οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι μᾶς ὠθοῦν στὴν ἀναφορὰ αὐτή: **πρῶτον** γιὰ νὰ
κατανοηθῆ πληρέστερα ἢ ταυτότητος τῆς Ζ' Γ. Συνελεύσεως καὶ ἐπομένως ἡ
βαθεῖα κρίσις τοῦ «Π.Σ.Ε.», καὶ **δεύτερον**, γιὰ νὰ καταστῆ πλήρως ἀντιληπτὸς
ὁ τρόπος λειτουργίας γενικὰ τῶν Συνελεύσεων τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ τελικὰ μὲ ποιῆς
προϋποθέσεις ἐφθάσαμε στὴν πρόσφατο Γ.Σ. τῆς Χαράρε στὴν Ζιμπάμπουε
(3-14.12.1998)².

Ἡ ἐμβάθυνσις στὰ ἰδιαιτέρως οὐσιώδη αὐτὰ θέματα θὰ βοηθήσῃ ταυτοχρόνως
στὴν συνειδητοποίησι τῆς ἀπελπιστικῆς ἀνεπαρκοῦς παρουσίας τῶν ὀρθοδόξων
Οἰκουμενιστῶν ἐντὸς τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ θὰ δικαιώσῃ πλήρως τὴν λυπηροτάτη
μέν, πλην ἀληθεστάτη διαπίστωσι, ὅτι τελικὰ «ἡ κρίσις στὴν Ὁρθόδοξη
Ἐκκλησία εἶναι ἐξ ἴσου βαθιὰ μὲ τὶς Προτεσταντικῆς. Εἶναι κρίσις αὐτοσυνειδη-
σίας, ὑπευθυνότητος, συνέπειας λόγου καὶ ἔργου, αὐτοσεβασμοῦ, ἀληθινῆς
ἐνότητος, καί, ἴσως πάνω ἀπ' ὅλα, Θεολογίας»^{2α}.

Ἡ ὄντως σημαντικὴ καὶ ἐνδεικτικὴ πτυχὴ τῆς Ζ' Γ.Σ. τῆς Καμπέρρα ἦταν ὁ
τρόπος καὶ ἡ ποιότης ἐργασίας στὶς συνεδρίες τῆς Ὀλομελείας, τῶν Τμημάτων
Ἰποτμημάτων καὶ Ἐπιτροπῶν, ὡς καὶ ἡ ποιότης τῶν κειμένων τῆς Συνελεύσεως.

⁷ Αρά γε έλειτούργησαν όλα «εύσημόνως και κατά τάξιν», ώστε να έξασφαλισθί μία άξιοπρεπής παρουσία και συμμετοχή των Όρθοδόξων στο Παγκόσμιο αυτό Συνέδριο, όσον άφορά τουλάχιστον στην πλευρά αυτήν τής Γ.Σ.; "Ας ίδωμεν...

* * *

«Κατά τις επόμενες ήμέρες (σ. ήμ., από τής 8.2.1991) πραγματοποιήθηκαν **23** συνεδρίες τής όλομελείας, **έπτά** συνεδρίες κατά τμήματα, **ένδεκα** συνεδρίες των ύποτμημάτων και των Έπιτροπών και **τρεις** συνεδρίες κατά περιφέρειες»³.

Στις Συνεδρίες τής Όλομελείας επί θεμάτων διοικητικής και νομοθετικής φύσεως προήδρευσαν οι άξιωματούχοι τής Κεντρικής Έπιτροπής: ό επίσκοπος Χάνζ Ίωακείμ Χέλντ/Hanz-Joachim Held (Πρόεδρος), ό μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος και ή Δρ. Σύλβια Τάλμποτ/Sylvia Talbot (Αντιπρόεδροι)⁴.

Τις έργασίες των λοιπών Όλομελειών «συντόνισαν τὰ μέλη του έπταμελουΐ Προεδρείου του Π.Σ.Ε.» και ό Γενικός Γραμματεΐς Αιδ. Δρ. Αιμίλιο Κάστρο⁴.

«Σέ διάφορες Συνεδρίες τής Όλομελείας παρουσιάσθηκαν και άποτιμήσεις των μειζόνων προγραμμάτων του Συμβουλίου κατά τὰ τελευταία χρόνια, όπως τὸ θέμα τής χριστιανικής ενόττης, ή "Δεκαετία Άλληλεγγΐης των Έκκλησιών με τή Γυναίκα" και τὸ Πρόγραμμα "Δικαιοσύνη, Είρήνη και Άκεραιότης τής Δημιουργίας"»⁵.

Πώς έσχολιάσθηκαν οι Όλομέλειες αυτές;

«Γενικά οι Όλομέλειες αυτές σχολιάσθηκαν **μᾶλλον άρνητικά**, από όρθοδόξους και πολλούς έτεροδόξους, κυρίως για τήν **έλλειψη σοβαρού θεολογικού έρείσματος** στην όλη **έπιχειρηματολογία και για τὸν πρόχειρο, πολλές φορές δέ έρασιτεχνικό (και παιδαριώδη) τρόπο** με τὸν όποίο παρουσιάσθηκαν τὰ ως άνω προγράμματα»⁶.

Ή κυρίως «έργαστηριακή έργασία» πραγματοποιήθηκε στις συναντήσεις κατά Τμήματα, Ύποτμήματα και Έπιτροπές⁷, «όπου **προβλήθηκαν πάμπολλα, άλλ' έν πολλοίς άσχετα προς τήν Οίκουμενική Κίνηση, σύγχρονα προβλήματα και διατυπώθηκαν δεκάδες εισηγήσεων και προτάσεων**»⁸.

Στις «έννέα μακροσκελείς έκθέσεις τής Συνελεύσεως», επί τή βάσει των συζητήσεων στα επί μέρους σώματα και των έκθέσεων, οι όποιες υπεβλήθηκαν υπ' αυτών στην Όλομέλεια, «**που άναφέρονται στην μελλοντική δραστηριότητα του ΠΣΕ, βρίσκονται διατυπωμένες περισσότερες από έκατό άποφάσεις ή ύποδείξεις**»⁹.

Πώς κρίνεται αυτή ή όγκώδης παραγωγή «άποφάσεων», «ύποδείξεων», «είσηγήσεων» και «προτάσεων», ή όποια άναδεικνύει τὸ «Π.Σ.Ε.» σὲ έναν γραφειοκρατικό όργανισμό «μαμμούθ»;

«**Ή έλλειψις ούσιώδους θεολογικής εΐσαγωγής** (εις τὰς Όμιλίας και Έκθέσεις), συνοδευομένη από **τήν έλλειψιν ήγετικής έμπειρίας**, τήν έλλειψιν οίκουμενικής μνήμης και τήν **τυραννίαν του χρόνου**, εσήμαιναν ότι τὰ κείμενα, "προτεινόμενα εις τὰς έκκλησίας δια σπουδην και κατάλληλον πρᾶξιν", **είναι χαμηλής παρα ύψηλής ποιότητας. Και ή άξιοπιστία του Συμβουλίου δοκιμάζεται αναλόγως**»¹⁰.

Ἄς ἴδωμεν ὁμως ἀναλυτικώτερα τὸ «εὐρύτερο ἔργο ἀποφάσεων» τῆς Ζ' Γ. Συνελεύσεως, πρὸς συνειδητοποίησιν τῆς μὴ θεολογικῆς φυσιογνωμίας τῆς.

Τὸ ἔργο αὐτὸ ὑπῆρξε **«πολύπλευρο, ὀγκῶδες ἀλλὰ καὶ πιεστικό, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς πλήθους καὶ ποικιλίας θεμάτων, ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς χρόνου»¹¹.**

Τὰ μεγάλα καὶ ποικίλα αὐτὰ θέματα **«δὲν ὑπῆρξαν θέματα θεολογικῆς ἢ καὶ ἀπλῆς ἔστω ἐκκλησιαστικῆς διαπραγμάτευσης καὶ ἀντιμετώπισης. Πρόβαλαν καὶ ἐπικράτησαν μᾶλλον οἱ γνωστὲς πολιτικὲς σκοπιμότητες καὶ τὰ ἀντίστοιχα συμφέροντα τῶν ἐνδιαφερομένων μελῶν»¹¹.**

Ποιά ἦταν ἡ διαδικασία ψηφοφορίας;

«Τὰ περισσότερα θέματα - σχέδια ἀποφάσεων, περισσότερα ἀπὸ ἑκατό, ἔτσι ὅπως προερχόταν ἀπὸ τὶς ἐπιτροπὲς ἢ τὰ τμήματα, ὑποβάλλονταν σὲ μερικὲς ἐπὶ τροχάδην παρατηρήσεις καὶ ψηφίζονταν. Πολλὰ ἔμειναν ἀσυζητήτα καὶ ἀψήφιστα. Καὶ παραπέμφθησαν (γιὰ πρώτη φορὰ αὐτὸ) στὴν καινούργια Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ παραπέρα ἐνέργεια»¹².

Καὶ τί ἀπέγινε μὲ τὰ παλαιότερα προγράμματα τοῦ «Π.Σ.Ε.»;

«Τίποτα σχεδὸν τὸ συγκεκριμένο. Ἄλλα θὰ συνεχισθοῦν - ἂν καὶ ὅπως συνεχισθοῦν. Ἄλλα θὰ παραμείνουν ἀναγεγραμμένα ἀπλῶς στὴν ἡμερήσια διάταξη (agenda) τοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Ἐνοτήτων του. Ἄλλα θὰ μείνουν ἀνεξέργητα. Ἄλλα θὰ ἐνταχθοῦν σὲ νέους προγραμματισμούς. Νέα ἀσφαλῶς θὰ ἀνοιχθοῦν. Καὶ ἂν κάποιος ἐρωτηθεῖ σήμερα ποῦ θρῖσκόμεστε μὲ ὅλα αὐτά, δὲν ξέρω ἂν θὰ πάρει καμμιά ἱκανοποιητικὴ ἀπάντηση»¹².

Ὁμολογεῖται δηλαδὴ καὶ ἀπὸ παλαιμάχους Οἰκουμενιστὰς, ὅτι τὸ «Π.Σ.Ε.» ἤδη ἔχει περιέλθει σὲ ἀδιέξοδο, πρᾶγμα ἄλλωστε ἀναμενόμενον, ἡ δὲ ἐπισήμανσις ἀναλυτικῶς τοῦ «τί φταίει», ἀποδεικνύει ἐναργέστατα τὸν θεολογικὸ καὶ περαιτέρω χριστιανικὸ ἐκφυλισμὸ τοῦ καὶ ἐν τέλει τὴν τραγικὴ ἀπορρόφησί του ὑπὸ τοῦ «κόσμου».

«Τί φταίει», λοιπόν;

«Φταίει ἡ διόγκωση τῆς θεματολογίας τοῦ Συμβουλίου, ποῦ ἀνθρωπίνως εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐλεγχθεῖ»¹².

«Φταίει ἡ φύση καὶ ἡ πολλαπλότητα τῶν προβλημάτων, ποῦ προβάλλουν κάθε τόσο στὴν ζωὴ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ κόσμου γενικῶς»¹².

«Φταίνει τὰ αὐξανόμενα ἐνδιαφέροντα τῶν Ἐκκλησιῶν - μελῶν τοῦ ΠΣΕ, ποῦ ἀντικατοπτρίζουν ὄχι τὴν κυρίως καὶ βαθύτερη θεολογικὴ προβληματολογία τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ τὴν προβληματολογία τοῦ «σύμπαντος κόσμου»»¹².

«Φταίει ἀκόμη τὸ γεγονός, ὅτι οἱ πολλαπλὲς μικρὲς ἢ μεγαλύτερες Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι, συνηθέστερα ἀπὸ τὶς ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης καὶ τοῦ Νέου Κόσμου, ἐπικεντρώνουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ἐνδιαφέροντά τους σὲ θέματα ποῦ σχετίζονται μὲ τὰ προβλήματα σχέσεων τους μὲ τὸ μὴ χριστιανικὸ περιβάλλον τους ἢ μὲ τὰ προβλήματα τῶν διομολογιακῶν ἐξαρτήσεων καὶ σχέσεων τους, προβλήματα τὰ ὁποῖα μεγιστοποιοῦνται ἀπὸ μέρους τους, καὶ ἔτσι, διογκωμένα, εἰσάγονται στὴν προβληματικὴ τοῦ ΠΣΕ, τὸ ὁποῖο μὲ τὴ σειρά του ὀφείλει νὰ τὰ ἐντάξει στὴ θεματολογία του καὶ νὰ ἀφιερῶσει ἓνα μεγάλο μέρος τῆς διεκκλησιαστικῆς «ἰκμάδας» του στὴν ἀντιμετώπιση καὶ λύση τους»¹².

“Ας επιμείνωμε όμως στο λίκν σσβαρό αυτό σύμπτωμ τῆς θανασίμου ασθενείας τοῦ «Π.Σ.Ε.», τ.ἔ. τὴν θεολογική ὑποβάθμισ τῆς Γ. Συνελεύσεως.

Ἐξ ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῆς* ἐδήλωσε, ὅτι αἰσθάνθηκε **«σύγχυση»**¹⁴ «γιά τὸν τρόπο ποῦ ἐρμηνευόταν τὸ κυρίως θέμα τῆς Συνελεύσεως»¹⁴, διότι ὁ «θεολογικός τόνος» τοῦ θέματος τῆς Ζ΄ Γ.Σ. «ὀπωσδήποτε δὲν ἀναχαίτισε ὀποιαδήποτε πολὺλογη ἢ πολὺπλευρη ἐρμηνεία κι ἀνάλυση τοῦ θέματος»¹⁴.

Καὶ ἦταν βεβαίως δικαιολογημένη ἡ «σύγχυσις» του, διότι ποτὲ δὲν εἶχε εὐρεθῆ **«ἀνάμεσα σὲ τόσους χριστιανούς ποῦ, μὲ τόση σιγουριά καὶ σὲ τόσο μικρὸ διάστημα, ἀνέπτυσσαν μὲ τόση ἄνεση τὴν ἐπιρροή τοῦ Ἁγ. Πνεύματος στὴ ζωὴ τους»**¹⁴.

Εἶχε δὲ τὴν ἐντύπωσι, ὅτι τὸ «Πνεῦμα **“ἐπέτρεπε”** στὴν Καμπέρρα **ὀποιαδήποτε ἔκφραση δῆθεν πνευματολογίας καὶ πνευματικότητας**»¹⁴, γι’ αὐτὸ καὶ κατέληξε σὸ συμπέρασμα, ὅτι **«ὀπωσδήποτε ὠρισμένες βασικές ἀρχὲς ἀπουσίαζαν αἰσθητά»**¹⁴.

Ἄλλὰ πράγματι ἀπουσίαζαν **μόνον «ὠρισμένες βασικές ἀρχές»;**

Εἶναι γνωστὴ ἡ **«ἐμμονὴ ὀρισμένων κύκλων τοῦ Π.Σ.Ε. νὰ εὐνοοῦν τὴ διάκριση μεταξύ θεολογίας καὶ ζωῆς** καὶ νὰ ἀπολυτοποιοῦν τὸ προβάδιμα τῶν ἔργων κοινωνικῆς εὐθύνης»¹⁵.

Ἡ «κοινωνιστική» αὐτὴ τάσις, ἡ ὀποία ἦταν κατάδηλος στὴν ΣΤ΄ Γ.Σ. τοῦ Βανκούβερ (1983), σκοπεύουσα νὰ διαχωρίση τὴν κοινωνική, πολιτική καὶ περιβαλλοντική εὐθύνη ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς Πίστews, ἐπανεμφανίσθηκε καὶ ἐπέμεινε **«μαχητικά»** στὴν Καμπέρρα **«στὴν προβολὴ ἐνὸς μοντέλου “ὀριζόντιας” κοινωνικῆς δράσεως ἰδιαίτερα ἀνθρωπιστικῆς»**¹⁵.

Ἐνεκα τούτου, **«σὲ πολλὲς Ἐπιτροπές, ἀλλὰ καὶ σ’ αὐτὴ τὴν Ὀλομέλεια διαπιστώθηκε μιὰ ἔντονη τάση γιὰ κοινωνικοπολιτικούς διαλόγους καὶ διαξιφισμούς, ποῦ συνθήως προέρχεται εἴτε ἀπὸ τὴν κοινωνικοπολιτικὰ φορτισμένη ἐπικαιρότητα, εἴτε ἀπὸ τίς γνωστὲς προτεσταντικὲς ἐπιχειρηματολογίες τῆς “θεολογίας τῆς ἐπαναστάσεως”, τῆς “φεμινιστικῆς θεολογίας” ἢ τῆς “θεολογίας τῆς εἰρήνης”**»¹⁶.

Στὰ *Τμήματα*, τὰ ὀποία ἐχωρίσθησαν σὲ πολλοὺς μικροτέρους Ὀμίλους, καὶ εἶχαν ὡς θέματά τους τὰ τέσσερα ὑποθέματα, οἱ ἐργασίες δὲν **«ἐνεθουσίασαν»**¹⁷ τοὺς ὀρθοδόξους, διότι **«ἡ εὐρύτερη κοσμοκεντρική προβληματική ἐπνίξε τὴν θεολογία»**¹⁷.

Μία σύντομος θεολογική καὶ ἀγιογραφική θεώρησις τῶν θεμάτων, ὀπου ἐχαρακτηρίσθη ὡς **«φυσική»**¹⁷ ἢ ἔλλειψις ἀναφορᾶς στὴν Παραδοσιακὴ Πατερικὴ Διδασκαλία καὶ **«μεγάλῃ πολυτέλεια»**¹⁷ ἢ ἀναζήτησις Πατερικῆς τεκμηριώσεως, τὰ δὲ στοιχεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Πνευματολογίας ἦσαν γιὰ τοὺς ἑτεροδόξους **«ἔπεα πτερόεντα», «ἴσως κενὰ σημασίας καὶ ἀσφαλῶς πρωτόγνωρα»**¹⁷, δὲν κατῶρθωσε αὐτὴ μόνῃ νὰ προσδώσῃ στὴν Γ.Σ. **«τὸ γνῶρισμα μιᾶς Συνέλευσης μὲ θεολογικὰ ἐνδιαφέροντα καὶ μὲ εἰδικὴ θεολογικὴ διάσταση»**¹⁷.

Σημειωθῆτω, πρὸς συνειδητοποίησιν τῆς τραγικῆς καταστάσεως, ὅτι **«στὶς 13 μακρὲς σελίδες τῆς ἐκθέσεως τοῦ τμήματος Γ΄, δύο μόνο (!!!) ἀγιογραφικὲς παραπομπὲς συναντῶνται, καίτοι τὸ θέμα του εἶναι “Πνεῦμα**

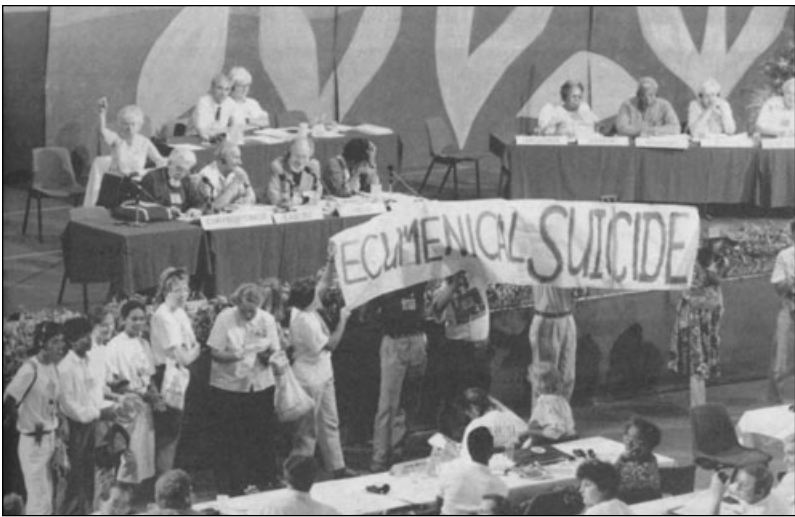
ένοποιον - Κατάλλαξον τὸν λαόν σου”, θέμα δηλαδή πλούσιο σὲ ἀγιογραφικό τουλάχιστον περιεχόμενο καὶ σὲ ἀνάλογα νοήματα»¹⁷.

Αὐτὴ ἡ «κοσμοκεντρικὴ προβληματικὴ», ἡ σύγχρονος «κοινωνιστικὴ» παράθεσις, χωρὶς θεολογικὴ θεώρησι, «ἄφηνε ἴσως νὰ φανῆ τὸ ἄγχος τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου», ἀλλὰ παραδόξως «**δὲν ἔδινε καὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ**», πράγμα ποῦ καθιστοῦσε τὴν ὅποια ὑποχρέωσι καὶ δεοντολογία ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀτόμων - χριστιανῶν, **κάθε ἄλλο παρὰ πειστικὴ**»¹⁷.

Ἐνώπιον λοιπὸν τοῦ πλήθους τῶν «*ἰδεολογικοπολιτικῆς ὑφῆς προβλημάτων*», τῶν ἠθικοκοινωνικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν τοιοῦτων, ὡς καὶ ἄλλων δεδομένων «*ὀριζοντίων*» προτεραιοτήτων τοῦ «Π.Σ.Ε.», «*ἀντιλαμβάνεται κανεὶς πόσο στενεύει ὁ χῶρος γιὰ θεολογικὸ στοχασμὸ καὶ γιὰ θεολογικὴ διεργασία, γιὰ ἓνα γόνιμο θεολογικὸ λόγον, γύρω ἀπὸ τὰ “θεολογικώτερα” θέματα*»¹⁸.

* * *

Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ Οἰκουμενισταὶ εὐρίσκονται σὲ ἀδιέξοδο καὶ οἱ οἰκουμενιστικὲς ἐλπίδες τους ἐξατμίζονται, γι’ αὐτὸ καὶ θὰ ἐπιμείνωμε ὀλίγον ἀκόμη στὸ ζήτημα τῆς «*ἀποθεολογήσεως*» τοῦ «Π.Σ.Ε.».

Μία ἀπὸ τὶς «δυναμικὲς» παρεμβάσεις/διαμαρτυρίες τῶν «νέων» στὴν Ζ' Γ. Συνέλευσι τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Καμπέρρα. Πρόκειται γιὰ τὴν ἐκφρασί τῆς δυσαρρεσκείας τῶν μετὰ τὴν ἐκλογὴ τῆς νέας Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ «Π.Σ.Ε.» (1991).

Τὰ τέσσερα ὑποθέματα, ὡς ἀντανακλαστικὰ τῶν θεολογικῶν συζητήσεων καὶ οὐσιωδῶς συντελεστικὰ στὸ νὰ χαρακτηρισθῆ μία *Γενικὴ Συνέλευσις* τοῦ «Π.Σ.Ε.» ὡς ἓνα ἰδιαίτερο «*οἰκουμενιστικὸ γεγονός*», στὴν Καμπέρρα «*περιθωριοποιήθηκαν*», «*καὶ τυπικά, καὶ οὐσιαστικά*»¹⁹.

Πῶς ἐγίνε αὐτὴ ἡ «*περιθωριοποίησις*» τύποις καὶ οὐσίαι;

«**Σὲ ἓνα μόνο ἀπόγευμα**, (τὴν Παρασκευή, 8ην Φεβρουαρίου) γύρω ἀπὸ μιὰ

στρογγυλή τράπεζα, **μεταξύ άστείου και σοβαρού**, εισήχθησαν τὰ υποθέματα»¹⁹.

Οἱ ὁμιληταί, «**σέ χρονικά ὄρια στενώτατα και με γραπτά μιάμισης σελίδας, ανάπτυξαν τις σπουδαιότερες, αλλά, φευ, και τόσο υποβαθμισμένες από τή Συνέλευση, πλευρές τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος**»¹⁹.

Τοιοτοτρόπως προεκλήθη ἡ ἐντύπωση, ὅτι «για τή Συνέλευση τὰ υποθέματα δέν ἦσαν παρὰ **“βαρύγδουποι” τίτλοι μιᾶς θεματολογίας**»¹⁹ σπουδαιότητας μὲν για τοὺς ὀρθοδόξους, δευτερευούσης δὲ σημασίας για τοὺς ἑτεροδόξους.

Ἦταν λοιπὸν ἐπόμενο αὐτὴ ἡ κατάσταση, ὡς και ἡ γενικωτέρα θεολογική ὑποβάθμιση τῆς *Συνελεύσεως*, οἱ ἐλάχιστα ικανοποιητικὲς θεολογικὲς διεργασίες ἐντὸς αὐτῆς, ἐνδεικτικὲς τῶν τάσεων και τοῦ **ἀνέμου «ἀποθεολογήσεως»**²⁰, ὁ ὁποῖος πνέει ἐντὸς τοῦ «Π.Σ.Ε.», νὰ **ἀνησυχῆσουν** τοὺς ὀρθοδόξους, ὥστε νὰ ἐκφράσουν τὴν **«δυσαρέσκεια»** και **«πικρία»** τους για τὴν **«ἀνεπίτρεπτη αὐτὴ ὑποβάθμιση τῆς θεματολογίας»** τῆς *Συνελεύσεως* κατὰ τύπον και οὐσίαν¹⁹.

Δὲν ἀρκεῖ ὁμως για τοὺς ὀρθοδόξους τὸ ἐρώτημα: *«**thea culpra ἢ culpra aliorum?**»*. Ἐφ’ ὅσον βλέπουν τί γίνεται· ἐφ’ ὅσον ὀδηγοῦνται σὲ ἀδιέξοδα· ἐφ’ ὅσον τὸ «Π.Σ.Ε.» ραγδαίως ἐκφυλίζεται και ἀπο-χριστιανοποιεῖται, τί ἀναμένουν ἀκόμη;

* * *

Πράγματι, τί ἀκόμη ἀναμένουν οἱ ἐξ ὀρθοδόξων *Οἰκουμενισταί*, για νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν κυκεῶνα τοῦ «Π.Σ.Ε.»;

Τί ἐλπίζουν ἀπὸ ἓναν παμπροτεσταντικὸ ὄργανισμό, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου χαρακτηρίζονται ἐπιεικῶς **«θεωρητικοί»**²¹, ἀπὸ τοὺς **«κοινωνιστικούς»** και **«ἀθεολογήτους»** ἑτεροδόξους;

Τί ἤλπιζαν ἀπὸ μίαν *Συνέλευση*, ὅπου **«δαπανήθηκε ἀλόγιστα πολὺτίμος χρόνος σὲ πρόχειρες θεατρικὲς παραστάσεις και φολκλορικὰ *shows*»**²², εἰς βάρος τῶν θεολογικῶν διεργασιῶν;

Τί προσδοκοῦσαν ἀπὸ ἓνα *Οἰκουμενικὸ Συνέδριο*, τὸ ὁποῖον ἄγεται και φέρεται ἀπὸ **νέους και τῶν δύο φύλων, ἡλικίας κάτω τῶν τριάκοντα ἐτῶν**, ἡ παρουσία τῶν ὁποίων ὡς μελῶν ἐνεργῶν στὴν Καμπέρρα ἦταν **μεγαλύτερα ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε** στὶς τελευταῖες Γ. *Συνελεύσεις*²³;

Τί ἀνέμεναν ἀπὸ ἓνα *Συμβούλιο*, στὸ ὁποῖο ἡ ἔντονος παρουσία τῶν νέων ἐχαιρετίσθη μὲ φανερόν ἐνθουσιασμό, ὡς ἐνδειξὶς νέας περιόδου για τὸ «Π.Σ.Ε.» και ὡς **τέλος τῆς ἐποχῆς τοῦ «γεροντισμοῦ»**²³;

Τί νόημα εἶχαν οἱ ἔντονες διαμαρτυρίες τους, ὅταν **«παρὰ τὰ μέτρα ἀσφαλείας, κατὰ τις Συνεδρίες τῆς Ὀλομελείας, ξαφνιάστηκαν ἀπὸ **“μαχητικὲς διεισδύσεις” κυρίως νέων** - ἀποδείχτηκε ὅτι ἦταν μέλη τῆς Γενικῆς *Συνελεύσεως* - ποὺ προέβησαν **μὲ ἀνορθόδοξους τρόπους** και τὸ αἶτημα τῆς ἀναλογικὰ μεγαλύτερης ἐκπροσωπήσεώς τους στὶς Ἐπιτροπὲς τοῦ Συμβουλίου, ἀλλὰ και εὐρύτερα κοινωνικο-πολιτικὰ αἰτήματα»**²³;

Τί θέσι ἔχουν ἐντὸς μιᾶς *Συνελεύσεως*, ὅπου **«**νέοι** - κυρίως ὀπαδοὶ ριζοσπαστικῶν ἐκκλησιαστικῶν τάσεων - **αὐτονομήθηκαν ἀπόλυτα και ἀπαίτησαν τὴν ἐπιβολὴ τῶν θέσεών τους στὴ Συνέλευση**»**²⁴;

Πώς είναι δυνατόν να παραμένουν οργανικά μέλη ενός Ὄργανισμοῦ, ὅπου ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Προτεσταντῶν ἐπιμένει «μαχητικά», «κυρίως μὲ τὴν ὑποστήριξη νέων καὶ μὴ θεολόγων μελῶν τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν»²³, στὸν «ὀριζονταλισμό» τῆς;

Τέλος πάντων, τί ἀνέμεναν ἀπὸ μίαν Συνέλευσι, στὴν ὁποία, ὡς διεπιστώθη, «**ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς τῶν διαφωνούντων δὲν εἶχε καμιά θεολογικὴ προπαίδεια καὶ οἱ θέσεις τους στηρίζονταν ἀπλὰ σὲ μιὰ γενικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή ἐγκυκλοπαιδικοῦ τύπου**, τὰ προσωπικὰ τους βιώματα καὶ φυσικὰ τὶς εἰδικότερες ἰδεολογικὰς τους προτιμήσεις»²⁴;

* * *

Καμπέρρα 1991! «Ἄνεμος ἀποθεολογήσεως»· «πνίξιμο θεολογίας»· «πρόχειρος, ἐρασιτεχνικὸς καὶ παιδαριώδης τρόπος παρουσιάσεως»· «ὑποβάθμισις θεματολογίας»· «ἀπουσία ἀπαντήσεως Θεοῦ στὸ κοινωνιστικὸ ἄγχος»· «μαχητικὸς ὀριζονταλισμός»· «δῆθεν πνευματολογία»· «τυρρανία χρόνου»· «χαμηλὴς ποιότητος κείμενα»· «τεραστία γραφειοκρατικὴ διόγκωσις»· «ἐπικράτησις πολιτικῶν καὶ ἰδεολογικῶν σκοπιμοτήτων καὶ προτιμήσεων»· «ἐπὶ τροχάδην ψηφίσματα»· «σύγχυσις», «ἀνησυχία», «δυσαρέσκεια», «πικρία» καὶ «ἀδιέξοδα» τῶν ὀρθοδόξων· «τέλος ἐποχῆς γεροντισμοῦ»· «μαχητικαὶ διεισδύσεις νέων καὶ μὴ θεολόγων»· «ἀνορθόδοξοι τρόποι προβολῆς καὶ ἐπιβολῆς αἰτημάτων»!!!...

Ποῦ θὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴ ἡ κατάστασις; Ποιὸ εἶναι τὸ μέλλον τοῦ «Π.Σ.Ε.»;

«Μέσα σὲ ἓνα τέτοιο κλίμα τάσεων οἱ Ὄρθοδοξοὶ **διερωτήθηκαν συχνὰ ἂν μποροῦν νὰ εἶναι αἰσιόδοξοι γιὰ τὴ συνέχεια τοῦ διαλόγου καὶ γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν**»²⁴.

«Δὲν ἔλειψαν ὅμως καὶ **οἱ στιγμὲς ἀπογοητεύσεως καὶ ἐκνευρισμοῦ, ἀγανακτήσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας**, ἀναλογιζόμενοι τὴν μελλοντικὴν πορείαν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, τὴν **κρῖσιμότητα** τῆς καταστάσεως, τὸ **ἀδιέξοδον** τῶν θεολογικῶν πολυμερῶν συζητήσεων, ὥστε νὰ καταλήγῃ κανεὶς νὰ θέτῃ τὴν ἐρώτησιν: **Quo Vadis, Oecumene?**»²⁵.

• **Καὶ ὅμως**, Μετὰ ἀπὸ τὴν τραγικὴ ὄντως αὐτὴν κατάστασι στὴν Καμπέρρα, σημαίνων **Οἰκουμενιστῆς** ἀπετόλμησε νὰ γράψῃ, ὅτι «**ὑπῆρξαν στιγμὲς χαρᾶς στὴν σοβαρότατη καὶ ἐνθαρρυντικὴ ἐργασία ποῦ ἐγίνε κυρίως στὰ Τμήματα καὶ στὰ Ὑποτμήματα**»²⁶!...

- (*) Περιοδ. «**Ορθόδοξος Ἐνοστιας καὶ Μαρτυρία**», (Περίοδος Β΄) ἀριθ. 1/Ἰανουάριος 2000, σελ. 37-47.
1. Βλ. περιοδ. «**Ορθόδοξος Ἐνοστιας καὶ Μαρτυρία**», (Περίοδος Α΄) ἀριθ. 22-31/1991-1993: «*Ἡ συγκρητιστικὴ ταυτότης τοῦ "Π.Σ.Ε." εἰς Κανμπέρραν Αὐστραλίας - Ζ΄ Γ. Συνέλευσις, 7-20.2.1991*».
 2. Βλ. ἄρθρο μας: «*Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ "Π.Σ.Ε." στὴν Χαράρε τῆς Ζιμπάμπουε*», περιοδ. «**Ορθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 31 καὶ 32/Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1999, σελ. 129-136.
 - 2α. **Ἐμμανουὴλ Κουμπαρέλη**, «*Σκέψεις γιὰ τὴν 8ῃ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν*», περιοδ. «**Σύναξη**», ἀριθ. 69/Ἰανουάριος-Μάρτιος 1999, σελ. 9.
 3. Περιοδ. «**Ἀπόστολος Βαρνάβας**» Κύπρου, ἀριθ. 9/Σεπτέμβριος 1991, σελ. 284.
 4. Περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**», Ζ΄-1991/2-3, σελ. 4· περιοδ. «**Γρηγόριος Παλαμᾶς**», ἀριθ. 738/Μαΐος-Αὐγούστος 1991, σελ. 348.
 5. **Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση**, «*Χρονικὸ καὶ συνοπτικὴ ἀποτίμησις τῆς Ζ΄ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε.*», Συλλογικὸς Τόμος, **Γεωργίου Ν. Λαιμοπούλου**, Ἡ Ζ΄ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Π.Σ.Ε. - Καμπέρρα, Φεβρουάριος 1991 - Χρονικὸ, Κείμενα, Ἀξιολογήσεις, σελ. 23, ἐκδόσεις «*Τέρτιος*», Κατερίνη 1991· περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**», Ζ΄-1991/2-3, σελ. 5· περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 456/1.3.1991, σελ. 6.
 6. **Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση**, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 24, ὑπογραμ. ἡμέτ· περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 5· περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 6.
 7. **Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση**, αὐτόθι.
 8. **Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση**, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 25, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 9. **Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση**, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 24, 25, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 10. **Michael Kinnamon**, Signs of the Spirit/Official Report Seventh Assembly, WCC Publications, p. 24, ὑπογραμ. ἡμέτ., Geneva 1991.
 11. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, «*Γιατὶ ἀνησυχούμε*», Συλλογικὸς Τόμος, **Γεωργίου Ν. Λαιμοπούλου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 165, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 - Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται μερικὰ θέματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀντιμετωπίσθησαν θεολογικῶς/ἐκκλησιαστικῶς: «*τὸ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας, τῆς δεκαετίας ἀλληλεγγύης τῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴ γυναίκα, τὰ πολιτικὰ θέματα ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ἦταν καὶ ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις στὴ Ρωσσία καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἡ Ἀλβανία, ἡ Κύπρος, ὁ πόλεμος τοῦ Ἀραβοπερικύβου κ.ά.*».
 12. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 166, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 14. **Διακόνου Ἰωάννου Χρυσουγιῆ**, «*Μετὰ τὴν Καμπέρρα: πίσω στὴν ἐρημο*», Συλλογικὸς Τόμος, **Γεωργίου Ν. Λαιμοπούλου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 232, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 15. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, «*"Καμπέρρα": Διαπιστώσεις καὶ ἐρωτήματα ἀπὸ μία συνάντησις μαρτυρίας, ἀλληλογνωριμίας καὶ ἱεραποστολῆς*», Συλλογικὸς Τόμος, **Γεωργίου Ν. Λαιμοπούλου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 221, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 16. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 220, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 17. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 162, 163, 164, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 18. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 167.
 19. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 160, 161, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 20. **Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 161, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 21. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 225.
 22. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 221.
 23. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 226, 227, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 24. **Καθηγητοῦ Βασιλείου Γιούλτση**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 228, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 25. **Ἄρχιμ. Γενναδίου Λυμούρη**, «*Ζ΄ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν/Οἱ θεολογικοὶ προβληματισμοὶ τῆς καὶ ἡ ὀρθόδοξος παρουσία καὶ μαρτυρία*», περιοδ. «**Γρηγόριος Παλαμᾶς**», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 358, ὑπογραμ. ἡμέτ.
 26. **Καθηγητοῦ Νικολάου Λόσσου**, «*Προσδοκίαι καὶ ἀποτελέσματα*», Συλλογικὸς Τόμος, **Γεωργίου Ν. Λαιμοπούλου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 206, ὑπογραμ. ἡμέτ.